

Aanvrager:	Stichting Baltan Laboratories
Titel:	van Homo naar Inter-esse
Gevraagd bedrag:	€ 900.000

POSITIEF maar na prioritering afgevallen

Inleiding en samenvatting

Het is de missie van Baltan Laboratories om bij te dragen aan het ontwikkelen van nieuwe vergezichten op maatschappelijke uitdagingen door experiment en kruisbestuiving aan te jagen tussen kunst, wetenschap, design en technologie. Baltan onderzoekt samen met bedrijven en organisaties de maatschappelijke processen en uitingen daarvan die bepalend zijn voor onze toekomst, waarbij de kunstenaar als fundamentele onderzoeker van de eenentwintigste eeuw fungeert. Baltan is gevestigd in het Natlab op Strijp-S in Eindhoven.

Baltan vraagt een bedrag aan van € 900.000 binnen de Regeling Vierjarige Instellingsubsidie Creatieve Industrie. In de periode 2019-2020 wordt Baltan ondersteund vanuit de Deelregeling Meerjarige programma's van het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie. In 2018 werd Baltan door het fonds ondersteund voor een éénjarig activiteitenprogramma.

Het programma van Baltan draait om de door de organisatie benoemde paradigmawisseling in het denken over de positie van de mens in de wereld. Baltan stelt in haar visie dat het idee dat we boven de natuur staan langzaam begint te kantelen. Het geloof in meerdere waarheden, voortkomend uit het postmodernisme, biedt volgens de aanvrager geen antwoord op klimaatverandering, sociale ongelijkheid en globalisering. Ook beseft de organisatie dat de tech-corporaties ons niet gaan redden. Dit nieuwe bewustzijn vereist een verschuiving naar een andere 'zijnstoestand'. Het daagt uit om opnieuw te kijken, te denken en te voelen. Baltan zet kunstenaars en ontwerpers centraal in het nadenken over deze nieuwe vorm.

Baltan is geen organisatie die zich richt op een groot publiek, maar ziet haar impact in haar artistieke onderzoek op urgente maatschappelijke vraagstukken en het ontwikkelen van communities van professionals uit kunst, wetenschap en organisaties en bedrijven. Op regionaal vlak speelt ze daarbij de rol van netwerkorganisatie. Baltan maakt deel uit van AiR platform Brabant en werkt samen met onder meer Philips Design en Fontys. Daarnaast is Baltan partner in verschillende Europese programma's, waaronder Green Revisited en SensoriHum. Voor de komende periode omschrijft Baltan een overkoepelend kader waarbinnen de activiteiten worden opgezet. Dit kader wordt gevormd door drie thema's: 'Homo Sensorium' (relatie lichaam-technologie), 'Homo Sociologicus' (relatie mens-sociale omgeving) en 'Homo Economicus' (relatie mens-economie). Vanuit deze thema's worden artist-in-residencies gefaciliteerd en verschillende workshops, symposia en publieksbijeenkomsten geïnitieerd.

Baltan werkt op dit moment volgens een bestuursmodel. Het is de ambitie om in 2021 over te gaan naar een Raad van Toezicht-model. Dit model sluit beter aan bij de groei die de organisatie nastreeft.

Overwegingen van de adviescommissie

De adviescommissie laat zich in hoofdzakelijk positieve bewoordingen uit over Baltan Laboratories. Er is op organisatieniveau aandacht voor de kwaliteit en voor intern beleid, wat onder meer heeft geleid tot het aantrekken van een nieuwe zakelijk leider. De aanvrager heeft momenteel een voldoende solide financiële positie, maar zet voor de periode 2021-2024 in op een stevige uitbreiding van het budget terwijl de eigen in-

komsten voor de komende vier jaar opmerkelijk genoeg lager worden ingeschat dan in 2019. De toepassing van de Fair Practice Code wordt expliciet toegelicht in het voorstel.

Baltan is goed ingebed in de culturele sector in Eindhoven van waaruit het interessante verbindingen legt met instellingen en bedrijven. Het bijzondere karakter van Baltan past goed bij de stad. De commissie plaatst daarbij wel een kritische kanttekening als het gaat om de mate waarin Baltan erin slaagt bestaand of nieuw publiek te betrekken en het maatschappelijk belang van de instelling te vergroten. Dit onderdeel behoeft – ook binnen het profiel van de instelling – meer aandacht volgens de commissie.

De commissie noemt het centraal stellen van de positie van de mens in het programma voor de komende vier jaar een interessant uitgangspunt. De onderzoeksgebieden zijn relevant, veelal urgent en lijken goed te passen in een post-coronatijd. De commissie is met betrekking tot dit thema met name geïnteresseerd in hoe Baltan niet-westerse perspectieven in de onderzoeksprogramma's zal betrekken. Ze merkt wel op dat de samenhang tussen de verschillende lijnen niet altijd even sterk is. De commissie moet ver uitzoomen om de verschillende activiteiten binnen de visie en missie van Baltan te kunnen plaatsen. De commissie wijdt dit aan de omstandigheid dat Baltan voor haar voortbestaan als organisatie en het verwerven van een internationale positie, afhankelijk is van participatie in grote Europese trajecten. Binnen deze trajecten zijn er voor Baltan vaak onvoldoende mogelijkheden om als organisatie de agenda te bepalen. Dit gegeven – en het feit dat Baltan zich positioneert als een verbindende instelling en daarom vaak wat meer op de achtergrond opereert – maakt het voor Baltan moeilijk om artistiek-inhoudelijk een toonaangevende rol binnen de Nederlandse creatieve industrie te pakken.

Advies van de commissie aan het bestuur

De commissie adviseert na bestudering van het voorstel en op basis van bovenstaande overwegingen in eerste aanleg positief over de aanvraag van Baltan Laboratories. Maar omdat met het aantal positief beoordeelde voorstellen het beschikbare budget voor deze ronde wordt overschreden, heeft ze alle positief beoordeelde voorstellen moeten prioriteren volgens artikel 15.2a van de Regeling Vierjarige Instellingssubsidie Creatieve Industrie. Hierbij heeft de commissie kortgezegd gekeken naar de samenhang tussen de criteria kwaliteit, vernieuwing, participatie en bedrijfsvoering. Op basis van de hieruit volgende rangschikking is het voorstel te laag geëindigd om in aanmerking te komen voor een bijdrage uit de regeling. Volgens de commissie sluit het voorstel in vergelijking met andere, hoger geprioriteerde aanvragen, in mindere mate aan bij aan de doelstellingen van de regeling. De commissie adviseert het bestuur daarom de aanvraag van Baltan niet te honoreren.